

Asia: Lausuntopyyntö OX2 Finland Oy:n Hallan merituulivoimapuistohanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (POPELY/2407/2021)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta (Luke) lausuntoa OX2 Finland Oy:n Hallan merituulivoimahanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Hanke on suunnitteilla Oulun edustan merialueelle Suomen talousvyöhykkeelle, noin 25 km länteen Hailuodosta. Alueen alustava pinta-ala on noin 575 neliökilometriä ja sinne tulisi noin 160 voimalaa. Luke ottaa lausunnossaan kantaa ainoastaan kaloihin, kalastukseen, merilintuihin ja hylkeisiin liittyviin asioihin.

2 Lausunto

Kalat ja kalastus

Rakennusvaiheesta ja käyttövaiheesta mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset on arviointiselostuksessa käsitelty kohtalaisen hyvin. Myös arviointiin liittyviä epävarmuuksia on tuotu esille. Huomiota on kiinnitetty asianmukaisesti nimenomaan kaapelikäytävävaihtoehtoihin ja niihin liittyviin mahdollisiin vaikutuksiin. Silakan kutualueiden osalta on luultavasti tehty oikea johtopäätös, että hankealueella (tuotantoalueella) ei todennäköisesti ole merkitystä kutualueena. Samaan johtopäätökseen olisi voinut päätyä ilman turhalta vaikuttavia lyhyenä aikana kesäkuussa tehtyjä verkkokoekalastuksia ja kaikuluotauksiakin.

Kaapelikäytävävaihtoehtojen alueilta on koottu melko paljon tietoa. Aiemmassa vaiheessa mukana ollut pohjoisin ja kalastuksen kannalta huonoin reittivaihtoehto (MVE4) on jätetty tarkastelusta pois. Lopullisessa kaapeleiden reittivalinnassa on mahdollista kerätä tarkempaa tietoa merenpohjasta ja kalojen kutualueista ja ehkä välttää riuttoja tai hiekkasärkkiä, jotka todetaan tärkeiksi kutupaikoiksi esimerkiksi silakalle tai siialle.

Yhtenä mahdollisena turbiinien perustamistapana on paaluperustus. Paalutuksesta aiheutuu hyvin voimakasta vedenalaista melua, jonka on arvioitu voivan vaikuttavan kalojen kututapahtumaan jopa kymmenien kilometrien etäisyydellä ja hylkeiden osalta on havaittu paalutusmelun vaikuttavan niiden käyttäytymisen jopa useiden kymmenien kilometrien etäisyydellä. Jos turbiinien perustamistapana käytetään paalutusta, on tärkeää, että paalutuksessa käytetään äänenvaimennusmenetelmiä, kuten arviointiselostuksessa todetaankin. Luke korostaa myös sitä, että paalutuksesta aiheutuvia mahdollisia haittavaikutuksia on lisäksi mahdollista pienentää ajoittamalla paalutus herkimpien ajankohtien – esimerkiksi lohien kutuvaellus tai norpan pesimäkausi - ulkopuolelle.

Hylkeet

Ympäristövaikutusten arvioinnissa on hylkeiden osalta keskitytty lähinnä vedenalaisen melun mahdollisiin vaikutuksiin rakennusvaiheessa ja toiminnan aikana. Haitat hylkeille rakentamisen aikana arvioidaan melko pieniksi, koska ”hankealueella on jo nykyisellään häiriötä ja vedenalaista melua aiheuttavaa toimintaa (esimerkiksi laivaliikennettä), eikä merinisäkkäitä todennäköisesti esiinny alueella kovin runsaasti”. Toiminnan aikaiset vaikutukset arvioitiin vähäisemmiksi kuin rakentamisen aikaiset vaikutukset. Arviointiselostuksessa todetaan hankealueen sijaitsevan avomerialueella, jossa ei ole hylkeiden käyttämiä levähtämis-, ruokailu- tai pesimispaikkoja, kuten luotoja tai saaria. Alueella tai sen lähistöllä liikkuvien hylkeiden arvioidaan avovesikaudella olevan pääasiassa satunnaisesti ohikulkevia yksilöitä. Arviointiselostuksessa kuitenkin todetaan, että hylkeet käyttävät aluetta mahdollisesti jääpeitteiseen aikaan poikimisalueena.

Vaikutusten arvioinnin yhteydessä on kerätty tietoja hankealueen merkityksestä hylkeiden esiintymis- ja lisääntymisalueena käyttämällä aineistona esimerkiksi Luken suorittamia hyljelaskentoja. Lisäksi hylkeitä on havainnointu linnustoselvitysten yhteydessä. Luke kuitenkin toteaa, että karvanvaihtoaikaiset hyljetiheudet (Luken hyljelaskennat) kuvaavat tilannetta vain karvanvaihtoaikaan eli keväällä, eikä niitä voida pitää osoituksena hylkeiden esiintymisestä tai poissaolosta muina vuodenaikoina. Luke myös toteaa, että molemmat hyljelajit voivat tehdä tyypillisesti pitkiäkin siirtymiä ravinnonhankinnassa ja/tai vuodenaikaisvaelluksilla, mutta tutkimustieto aiheesta on vähäistä ja näin ollen hankealueen merkitystä esimerkiksi ravinnonhankinnalle on vaikea arvioida. Luke muistuttaa, että hyljemääriä ei voi luotettavasti arvioida ”linnustoselvitysten yhteydessä”, koska erityisesti ruokailualueillaan hylkeet ovat valtaosan ajastaan sukelluksissa. Kokonaisuudessaan jää siis epäselväksi, mihin perustuu arvio siitä, ettei alueella esiintyisi hylkeitä kovinkaan runsaasti ja että avovesikaudella hankealueella arvioidaan esiintyvän vain satunnaisesti ohikulkevia yksilöitä.

Perämeren alue on hyvin tärkeä lisääntymisalue jäältä riippuvaiselle itämerennorpalle, mutta arviointiselostuksessa tätä asiaa käsitellään suppeasti. Itämerennorppa poikii useimmin ahtojälle, joiden laajuus ja sijainti vaihtelevat vuodesta toiseen. Vuosien välinen vaihtelu näkyy myös arviointiselostuksessa esitetyissä itämerennorppien lentolaskenta-aineistoja kuvaavissa kartoissa. Näin ollen hankealueen merkitystä tärkeänä norppien poikimis- ja lisääntymisalueena ei voida sulkea pois, ja on mahdollista, että joinakin vuosina parhaimmat pesimäjäät sijaitsevat pitkälti juuri hankealueella. Luke toteaaakin, että norpan pesintään mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia ei ole pystytty arvioimaan ja selostuksessa kuvataan mahdollisia vaikutuksia vain yleisellä tasolla.

Jos Perämerelle rakennetaan useita tuulivoima-alueita, niillä voi olla laajempiakin yhteisvaikutuksia mm. alueen jääolosuhteisiin ja virtauksiin. Nämä voivat edelleen vaikuttaa myös hylkeiden elinolosuhteisiin. Näiden muutosten vaikutuksia hyljepopulaatioille ei kuitenkaan tarkemmin arvioida, vaikka tämä olisi todella tärkeää erityisesti itämerennorpan kannalta, koska Perämeren on arvioitu tulevaisuudessa ilmastonmuutoksen edetessä tarjoavan mahdollisesti ainoan jääpeitteisen alueen norpan lisääntymiselle koko Itämerellä.

Linnut

Tärkeimmät lintuihin mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset on arviointiselostuksessa huomioitu ja aineistoa on kerätty kohtalaisen hyvin. Keväällä tehtyjä lintulaskentoja on lisätty alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna. Linnustoseurantojen menetelmät ja toteutus on esitetty asiallisesti ja myös lintututkien mahdollinen käyttötarve tulevaisuudessa mainittu. Toki on huomattava, että merellä veneestä tehty muuton seuranta on toteutettu heikkotuulisella säällä, joten tulokset eivät ole täysin yleistettävissä muunlaisille säätyypeille. Tämä koskee myös arviointiselostuksessa esitettyjä muuttolintujen lentokorkeuksia.

3 Lausunnon tiivistelmä

Kaloihin, kalastukseen ja lintuihin mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset on Luken käsityksen mukaan arvioitu kohtalaisen hyvin. Hylkeiden kohdalla on selkeitä puutteita. Hankealueen lähistölle Ruotsin talousvyöhykkeelle sekä Suomen aluevesille on suunnitteilla useita muitakin merituulivoimahankkeita. Yhteisvaikutuksia, joita voi ilmetä sekä rakennusvaiheessa että käyttövaiheessa, on nykyisin käytettävissä olevien tietojen perusteella vaikeaa arvioida, kuten arviointiselostuksessa todetaankin. Tietoa yhteisvaikutusten arviointiin tarvittaisiin lisää. Jos turbiinien perustamistapana käytetään paalutusta, vedenalaisen melun teknisten vaimennustoimien lisäksi olisi syytä harkita kaloihin ja hylkeisiin kohdistuvien riskien minimointia myös paalutustöiden oikealla ajoittamisella.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 16.04.2025 klo 10:53:30.

Lausunnon valmistelija(t):

Antti Lappalainen

Camilla Ekblad, Esa Huhta, Inari Helle, Mervi Kunnasranta

Liitteet:

Tiedoksi: